

Stichting
voor Ons

Brief van de voorzitter van stichting voor Ons die onder het domein van commissie de Winter; geweld in de jeugdzorg de belangen behartigd van mensen die slachtoffer zijn (geweest) van verwaarlozing, mishandeling, seksueel misbruik of verkrachting binnen de jeugdzorg of pleegzorg.

Nieuwe Tielseweg 30
4001JW Tiel

KvK nr: 71804641
BTW nr: 858856141

Bank: ING Bank NV
IBAN: **NL 54 INGB 0008 310 493**
BIC: **INGBNL2A**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en de leden van de vaste kamer commissie Den Haag,

bestuur@stichtingvoorons.org
<http://www.stichtingvoorons.org>

27 mei 2020

Op 12 juni 2019 presenteerde de Commissie Onderzoek naar geweld in de jeugdzorg onder leiding van Professor dr. M. de Winter (hierna: de Commissie) haar rapport met de titel "Onvoldoende beschermd: Geweld in de Nederlandse jeugdzorg van 1945 tot heden". Op 21 februari stuurden de ministers Hugo de Jonge en Sander Dekker een eerste reactie naar de kamer om de leden te informeren over de uitwerking van opvolging van de aanbevelingen van de Commissie. Als voorzitter van stichting voor Ons die de belangen behartigd van veel verschillende slachtoffers die te maken hebben gehad met welke vorm van mishandeling, misbruik of verkrachting, binnen de jeugdzorg of daarbuiten, stuur ik u deze reactie waarbij ik u dringend doch vriendelijk verzoek hier inhoudelijk kennis van te nemen, te reageren en over te gaan op concrete stappen maken voor de kinderen van toen, nu en in de toekomst.

Doordat ik persoonlijk onder commissie Samson; seksueel misbruik binnen jeugd en pleegzorg, bekend raakte als 1 van de meest schrijnende gevallen, van de meer dan 1000 meldingen. Als 1 van de 8 slachtoffers onder domein Samson waar geen sprake was van verjaring maar door 53 justitiële fouten en een artikel 12-procedure van ongeveer 5 minuten er geen strafvervolging plaatsvond, leerde ik veel slachtoffers kennen die bij commissie Samson en soms (ook) bij commissie Deetman melding hebben gedaan. Vanuit persoonlijke ervaringen en vanuit de contacten die in de afgelopen 10 jaar zijn ontstaan heb ik ervaren en gezien wat er binnen commissie Samson en Deetman een extra belasting, soms een extra trauma en dus extra leed gaf bij de uitvoering van de maatregelen van erkenning, excuses en compensatie. Ook de aanbevelingen die nauwelijks zijn uitgevoerd heeft een stempel gedrukt. Via deze brief wil ik dit met u delen ter voorkoming dat soortgelijke fouten uit het verleden zich herhalen en veel aangedaan leed verzwaard in plaats van verzacht en waarbij noodzakelijke lessen niet geleerd worden waardoor kinderen nu en in de toekomst onnodig (extra) geslachtofferd worden.

Het rapport van de Commissie

Dat de ministers de commissie erkentelijk zijn voor het onderzoek moge duidelijk zijn en dat dit de ministers de ogen heeft geopend en hen de realiteit heeft gegeven over de verschrikkelijke gebeurtenissen binnen de jeugdzorg de afgelopen 75 jaar (!) is iets waarvan wij als slachtoffers, als stichting voor Ons, hopen dat de ogen ook open blijven en er nu concreet overgegaan wordt op de juiste aanpassingen doorvoeren binnen de algehele jeugdzorg, binnen de ministeries en de brancheorganisaties en hun ketenpartners.

Wat er in het rapport staat is maar een zeer klein percentage van hetgeen zich heeft afgespeeld bij kinderen die onder verantwoordelijkheid van de overheid zijn geplaatst in instellingen en tehuizen, de residentiële jeugdzorg, de pleegzorg, in de Jeugd-GGZ en vroeger zelfs enkele malen in de (volwassenen) psychiatrie, de LVB-sector, blinden- en doveninstituten, gesloten (justitiële) jeugdzorg en opvanglocaties voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen.

De beschrijvingen in het rapport van de verschrikkingen dat kinderen is overkomen, verwoorden wat lange tijd niet verzwegen werd maar waar *niet* naar geluisterd werd. Kwetsbare kinderen uit situaties zoals armoede, huiselijk geweld, verslaving- of psychische problematiek werden uit hun gezin gehaald en onder verantwoordelijkheid van de overheid geplaatst in instellingen, tehuizen, gezinshuizen of pleeggezinnen. Kinderen die daar te maken kregen met geweld werden niet gehoord, niet geloofd en niet bijgestaan.

Ondanks allerlei commissies die in opdracht van de overheid onderzoek moesten doen naar misstanden binnen tehuizen of binnen de kindbescherming vanaf de jaren 60/70; bijvoorbeeld Koekebakker of Dijkhuis. Ondanks de inzet, waaronder bezettingen en zwartboeken over diversen jeugdinstituten en tehuizen door verenigingen zoals Belangen Minderjarigen en JAC. Ondanks publicaties die de jeugdhulpverlening zou verbeteren zoals diverse rapporten van drs. G.P. Hoefnagels of onderzoeken zoals de ACE studies. Ondanks allerlei signalen, verklaringen, getuigenissen en meldingen van gebeurtenissen die ex-bewoners of ex-medewerkers in de afgelopen 75 jaar hebben meegemaakt, en nu nog (!) Ondanks dit alles zijn deze kwetsbare groep kinderen nooit beschermd geweest. Deze kinderen werden opgesloten, gebruikt als medisch proefkonijn of slaaf, mishandelt, seksueel misbruikt, vernedert, gemarteld, verkracht en met 21 of 18 jaar in de maatschappij gegooid. En dit gebeurt nu nog.

Een gebrek aan een liefdevolle opvoeding en een veilige plek heeft er voor gezorgd dat binnen de ontwikkeling naar volwassenheid van slachtoffers er soms wat ontbreekt waardoor sociale contacten, een gezond netwerk, een studie, een goede en gezonde plek in de arbeidsmarkt en een eigen gezin en/of familie niet vanzelfsprekend zijn. De vreselijke gebeurtenissen die wij als kind hebben meegemaakt heeft bij velen voor verschillende schades gezorgd. Deze trauma's en schades komen ook tot uiting via verschillende lichamelijke en psychische klachten en uitdagingen. De gevolgen van het geweld in onze jeugd zijn levenslang waarbij complete families en gezinnen zijn ontwricht en de schade overgedragen wordt op volgende generaties.

Aanpak

In de eerste beleidsreactie is er toegezegd dat de ministers zich sterk zouden maken voor het voorkomen dat kwetsbare kinderen nu en in de toekomst blootgesteld worden aan geweld. Er zou met lotgenotenorganisaties en brancheorganisaties (Jeugdzorg Nederland, GGZ Nederland, VGN, VOBC en Nidos) gesprekken volgen over de opvolging van de aanbevelingen van de Commissie. De Kamer is op 8 november 2019 en 20 maart 2020 geïnformeerd over de aanpak door de ministers. Op 7 november 2019 en januari 2020 is de Kamer geïnformeerd door de Branches Gespecialiseerde Zorg voor Jeugd (BGZJ)

Er zijn vanaf 15 juni 2019 diverse gesprekken en bijeenkomsten georganiseerd waar lotgenotenorganisaties met het projectteam onder ministerie Volksgezondheid, welzijn en sport en het ministerie veiligheid en justitie verschillende onderwerpen bespreekbaar

hebben gemaakt. Tijdens de bijeenkomsten; de themabijeenkomsten, waren soms mensen van de verantwoordelijke brancheorganisaties aanwezig en werd er gesproken over 3 onderwerpen; leren voor de toekomst, blijvend vertellen en ondersteuning en tegemoetkoming. De onderwerpen leren voor de toekomst en blijvend vertellen zijn hierna in een vervolgbijeenkomst meer inhoudelijk en concreter besproken met de lotgenoten(organisaties).

Stichting voor Ons is bij alle bijeenkomsten die georganiseerd werden met belangenorganisaties vanaf het begin betrokken. Qua inzet zijn wij het projectteam met haar leden zeer erkentelijk want wij zijn ons meer dan bewust dat het hard werken is en het emotioneel niet altijd makkelijk hoeft te zijn wanneer ervaringen vol trauma gedeeld worden. Ook zijn wij dankbaar dat wij als stichting; als belangenorganisatie, ons mogen inzetten voor de belangen van de slachtoffers.

Het projectteam, in samenspraak met lotgenoten(organisaties), brancheverenigingen en verschillende beleidsafdelingen binnen de ministeries VWS en JenV, hebben door middel van een enquête getoetst waar de behoefte betreft erkenningmaatregelen ligt. De doelgroep bestond uit de slachtoffers van geweld in de jeugdzorg. Echter dit was niet de grootste groep die slachtoffer is geweest van geweld binnen de jeugdhulpverlening. Het merendeel van de mensen die bij de Commissie melding hebben gedaan van het geweld dat zij als kind binnen de jeugdzorg hebben moeten doorstaan heeft geen bericht ontvangen van de enquête en deze niet in kunnen vullen. De behoeftes van de slachtoffers die via de enquête getoetst zijn is van misschien 25% van de mensen die de afgelopen jaren, soms meerdere malen in verband met diverse (deel)onderzoeken, hun beerput der jeugd hebben geopend en hier veel last en uitdagingen herhaaldelijk aan hebben ondervonden, vaak nu nog. De uitgangspunten vanuit het ministerie naar aanleiding van het rapport van de Commissie en haar aanbevelingen en de gesprekken met lotgenoten, brancheorganisaties, belangenorganisaties zijn:

Erkenning van wat slachtoffers in het verleden is aangedaan

Voorkomen van geweld nu en in de toekomst voor kwetsbare kinderen

Blijven Leren om waar nodig verbeteringen brengen in uitvoering en beleid

1. Excuses en erkenning

Aanbeveling 1: Erkenning en excuses bieden

De eerste aanbeveling in het rapport gaat over het bieden van erkenning aan de slachtoffers van geweld in de jeugdzorg. Erkenning en excuses dat er vanaf 1945 tot nu voor de kinderen in jeugdzorg te weinig is gedaan om geweld te voorkomen en het geweld te doen stoppen.

Het kleine groepje slachtoffers die voor 1945 slachtoffer zijn geweest van geweld en soms ook seksueel misbruik binnen de jeugdzorg wordt hier niet erkend. Het kleine groepje slachtoffers die hoogbejaard zijn hebben tot nu toe bij geen enkele onderzoekscommissie de erkenning mogen ontvangen terwijl zij melding deden bij commissie Deetman, commissie Samson en commissie de Winter. "Hun leed en trauma is bejaard maar niet verjaard". Er is excuses aangeboden, ook aan de slachtoffers van voor 1945 maar op zijn minst hoort daar erkenning bij om de woorden van excuses die inhoud te geven die deze mensen verdienen.

In de brief van 21 februari van de ministers de Jonge en Dekker wordt er aangegeven dat er op verschillende manieren onderzocht en besproken is welke erkenningmaatregelen er gewenst zijn. Daarnaast is er onderzoek gedaan naar de ervaringen van de Commissie Samson en de Commissie Deetman en zijn internationale onderzoeken naar invulling van erkenning in de voorbereiding betrokken. Tijdens verschillende bijeenkomsten met slachtoffers, ervaringsdeskundigen en lotgenoten(organisaties) is er gesproken over de meningen, verwachtingen en voorstellen over hoe en welke erkenning slachtoffers belangrijk vinden, in de brief van 21 februari wordt bij de eerste aanbeveling de plank al totaal misgeslagen en geeft het veel lotgenoten een extra gevoel van misbruik en onbegrip.

Zowel als lotgenoot en als voorzitter van stichting voor Ons ben ik betrokken geweest bij de bijeenkomsten na 12 juni 2019 en heb hierin als gesprekspartner de belangen behartigd van een groot diversiteit aan slachtoffers die melding hebben gedaan bij de Commissie. Ik was ook 1 van de leden van de begeleidingscommissie voor het opstellen van de enquête om de behoeftes betreft erkenning in kaart te brengen. Een groot deel van de aangeschreven slachtoffers (70%) heeft de enquête ingevuld echter het grootste deel van de groep die melding heeft gedaan bij de commissie heeft geen uitnodiging voor de enquête ontvangen en deze dus niet ingevuld. Een overgrote meerderheid (85%) van de slachtoffers die de enquête invulden gaf aan dat een financiële tegemoetkoming belangrijk is. Er is in deze enquête geen vraag gesteld over de hoogte van een eventueel bedrag, hier is nooit over gesproken. Veel slachtoffers gingen er vanuit dat de financiële tegemoetkoming gelijkwaardig zou zijn aan de financiële regelingen onder commissie Samson en Deetman.

Bij aanspraak kunnen doen op 1 van de voorgaande financiële regelingen was bewijslast vaak problematisch. Instellingen en brancheorganisaties waren zeer gesloten bij het delen van dossiers; er werd geweigerd dossiers te verstrekken, dossiers waren ,soms zogenaamd, vernietigd of dossiers waren niet compleet. De hoorzitting werd vaak als hertraumatiserend ervaren omdat er weer gesproken moest worden over de gebeurtenissen vol trauma en er vaak veel doorgevraagd werd naar specifieke details. Ook bleek dat commissieleden die moesten beslissen over de aanvraag geen betrokkenheid mochten hebben bij het verleden van de aanvrager. In sommige gevallen bleek 1 commissielid de oud-kinderrechter van de aanvrager te zijn en dus betrokken te zijn bij het verleden van de aanvrager. De financiële aanvraag werd alsnog door de betrokken commissielid behandeld en afgewezen. Nadat bekend werd dat er betrokkenheid was werd er niets herzien.

Pleegkinderen konden bijna geen aanspraak doen op de statutaire regeling in verband met de bewijslast. Kinderen uit instellingen konden dit wel in verband met meerdere getuigenissen van verschillende slachtoffers maar hierin werden de schadevergoedingen niet altijd eerlijk toegezegd; als voorbeeld een slachtoffer van een kindertehuis die 10 jaar daar gemarteld werd ontving niets en een slachtoffer die in hetzelfde tehuis een jaar verbleef ontving 100.000 euro. Ook het gebrek aan financiële nazorg of de mogelijkheid in bezwaar te gaan zijn grote boosdoeners geweest.

Commissie de Winter voelden voor velen die dit ervoeren als een soort herkansing, een nieuwe mogelijkheid om toch het stukje erkenning en compensatie te ontvangen welke niet bij een voorgaande commissie ontvangen werd. Het laatste stukje hoop op rechtvaardigheid, een klein lichtje in een donkere tunnel verbeterd naar aanleiding van de onderzoeken die zijn gedaan over de compensatiemaatregelen onder de voorgaande commissies.
De erkenningmaatregelen vanuit de ministers:

Excuses

Door de ministers en vanuit de branches (Jeugdzorg Nederland, GGZ Nederland, VGN, VOBC en Nidos) zijn excuses gemaakt op grond van de conclusies van de Commissie. De excuses en erkenning van de regering en brancheorganisaties is vergelijkbaar met de biecht, en bij de biecht hoort ook boetedoening. Zonder substantiële schadevergoeding kunnen slachtoffers niet geloven dat excuses oprecht gemeend zijn. En het is een waarschuwing voor de toekomst. Regering en organisaties; doe je werk goed, want als je er een puinhoop van maakt gaat het je geld kosten in de toekomst!

Financiële tegemoetkoming

Door de aankondiging over de hoogte van de financiële erkenningmaatregel is het eerder gedane excuses door de ministers en de brancheorganisaties betekenisloos geworden. De meeste slachtoffers voelen zich opnieuw gekwetst, beledigd en niet serieus genomen of erkend. Het door minister Dekker voorgestelde bedrag van € 5.000 euro staat in geen enkele verhouding tot de toegebrachte schade en ligt bovendien ver beneden de internationale en nationale standaarden hiervoor. Een regeling zoals die is gesloten voor slachtoffers van seksueel misbruik in de jeugdzorg is meer passend bij het leed dat de kinderen is aangedaan. In die regeling werden bedragen van maximaal 35.000 euro uitgekeerd bij een lage bewijslast en bedragen van maximaal 100.000 euro uitgekeerd bij een hoge bewijslast. Het maximale bedrag van € 35.000 euro is vergelijkbaar met de tarieven die het Schadefonds Geweldsmisdrijven hanteert. Het bedrag van € 5.000, zoals minister Sander Dekker onterecht aangeeft, is het tarief welke schadefonds geweldsmisdrijven hanteert voor nabestaanden en niet voor slachtoffers. Dat er binnen de compensatieregeling ook een regeling meegenomen wordt voor nabestaanden zou een mooi gebaar zijn aangezien er ook veel slachtoffers door al de ellende het leven hebben gelaten.

Als je deze compensatie vergelijkt met erkenningmaatregelen of schadecompensaties die in de afgelopen periode zijn vastgesteld door het Rijk voor slachtoffers die door nalatigheid of toedoen van de overheid schade hebben ondervonden dan is het onverklaarbaar dat er een bedrag van € 5.000 wordt aangeboden aan de slachtoffers van geweld in de jeugdzorg toen zij kind waren. Een aantal voorbeelden van andere financiële regelingen of compensaties: Psychische schade voor de slachtoffers van de aardbevingen in Groningen is € 3000 euro, De financiële compensatie voor mensen met de "schilderziekte"; OPS-syndroom is € 20.730 euro, De compensatie immateriële schade voor de slachtoffers van de kinderopvang-fraude bedraagt per aanvrager € 500 voor ieder half jaar dat is verstreken vanaf eerste correctiebesluit; dit is bij de meeste slachtoffers minimaal 4 tot 5 jaar, andere schadeposten voor deze slachtoffers worden ook gecompenseerd.

Vroegkinderlijk trauma en de daarbij lichamelijke klachten kunnen uiteraard niet vergeleken worden met trauma en schades die men in een volwassen leven ondervindt. Trauma en schades die ontstaan bij een kind zijn complexer en hebben veel gevolgen op langere termijn en een groter maatschappelijk impact. Deze feiten zouden meegenomen moeten worden in de beslissing naar de hoogte van een financiële tegemoetkoming voor de slachtoffers van geweld in de jeugdzorg. Een voorbeeld nemen aan de financiële erkenningmaatregel betreft aangedaan trauma onder verantwoordelijkheid van de regering is bijvoorbeeld een periodieke uitkering het gehele leven zoals in de jaren '60 voor de Indische slachtoffers van de tweede wereldoorlog werd opgesteld.

Minister Sander Dekker gaf in het interview bij de NOS aan dat slachtoffers buiten de financiële regeling ook een rechtszaak kunnen starten tegen de verantwoordelijke organisatie. Enkel 6 mensen van de 1000 meldingen onder de Commissie kunnen aangifte doen tegen het geweld waar ze als kind in de jeugdzorg slachtoffer van zijn geweest. Alle andere, bijna 1000, meldingen kunnen geen strafrechtelijke procedure starten in verband met verjaring. Een slachtoffer kan dus enkel via een civiele procedure schadevergoeding eisen. Hierin wordt er geen rekening gehouden met de behoeftes van de slachtoffers want er moet wel rekening mee gehouden worden dat aan de procedure kosten zijn verbonden (griffierechten, advocaatkosten en eventueel kosten van het geding) en dat de procedure tijdrovend kan zijn. Een rechtszaak starten tegen een verantwoordelijke instelling of organisatie is daarnaast bijna onmogelijk omdat veelal eventuele bewijzen enkel opgevraagd kunnen worden bij de verantwoordelijke organisatie of instelling en er vaak geen of geen volledige dossiers aanwezig zijn. Aansprakelijk stellen zal ook een grote uitdaging worden want in sommige gevallen bestaan de instellingen, tehuizen of organisaties niet meer of zijn er organisaties gefuseerd of opgesplitst en in andere gevallen zijn er verschillende organisaties en instellingen die verantwoordelijk waren die allen de verantwoording van zich afschuiven. Hoe werkt men secundaire en tertiaire victimisatie in de hand?

Als er daadwerkelijk lering getrokken zou worden uit de ervaringen en leerpunten in het kader van de Commissie Samson en de aandachtspunten van slachtoffers en lotgenotenorganisaties dan zou er een voorbeeld genomen moeten worden aan voorgaande erkenningsmaatregelen waar (kinder)trauma en de verantwoordelijke rol van de overheid vergelijkbaar is en een periodieke uitkering verstrekt moeten worden. Of er zou mogelijkheid moeten zijn om voor het bedrag van € 5.000 euro te kiezen zonder een bewijslast of een hogere financiële regeling aan te vragen met een hogere bewijslast waarbij in beide gevallen er hulp vanuit de overheid verstrekt wordt bij het verzamelen / opvragen van de dossiers van het slachtoffer. Ook zou verjaring van misdrijven tegen kinderen volledig onmogelijk gemaakt moeten worden in de huidige wetgeving. Als er geleerd moet worden van het verleden dan zou je ook alle gedupeerden onder voorgaande commissies de mogelijkheid moeten geven bezwaar aan te tekenen en in hoger beroep te gaan in de beslissing van de voorgaande financiële regelingen en les te trekken uit bijvoorbeeld het onderzoek van Cebeon uit 2017; Erkenning, genoegdoening of opnieuw geraakt.

De Goede Herder

dat de slachtoffers van kinderdwangarbeid bij de instellingen van de Goede Herder zullen worden meegenomen in de algemene erkenningsregeling voor slachtoffers van geweld in de jeugdzorg verbaast me. Het ondergaan van jarenlange dwangarbeid en het daarbij onthouden van onderwijs aan minderjarigen is volgens internationaal recht een schending van de mensenrechten. Het dwangarbeid dat deze dames *naast* de kindermishandeling en soms het misbruik hebben moeten doorstaan wordt hierin niet erkend. Er zou een vergelijkbare regeling komen voor “de meisjes van de goede herder” en internationale regelingen zouden ter vergelijking hierin worden meegenomen. Tot nu toe zijn er in 2 landen door de overheid financiële regelingen getroffen voor slachtoffers van kinderdwangarbeid bij De Goede Herder: in Ierland (2017) en in Noord-Ierland (2019) met een gemiddeld tussen de 36.000 en 50.000 euro uitbetaalde financiële compensatie. Wordt het niet hoog tijd dat de Nederlandse overheid, gezien de hoge leeftijd van veel slachtoffers en de ernst van de mishandelingen nu haar verantwoordelijkheid moet nemen?

Blijvend vertellen: website

De Commissie wijst op de behoefte aan bredere maatschappelijke erkenning, betere bekendheid van de gebeurtenissen en begrip, en een luisterend oor van de samenleving. Een website is een mooi onderdeel hiervan. Een digitale plek waar niet alleen erkenning, maar ook herkenning kan plaatsvinden; een plek waar lotgenoten verhalen kunnen delen en die daarmee bij zal dragen aan erkenning, verwerking, lotgenotencontact en zelfregie maar ook als kennisbank voor hulpverleners en organisaties.

Blijvend vertellen: Documentaire

Om publieke bewustzijn te creëren is een documentaire vaak genoemd door lotgenoten en lotgenotenorganisaties, er is toegezegd dat er hulp wordt geboden door middel van samenwerking om dit te realiseren. Niet alleen een documentaire maar ook lesprogramma's en studieprojecten zouden hierin meegenomen moeten worden om het bewustzijn en de kennis om geweld in de toekomst te voorkomen te verbreden.

Congres

Om de aandacht voor geweld in de jeugdzorg levend te houden organiseren de branches met de Ministeries van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en van Justitie en Veiligheid (JenV) in juni van dit jaar een congres onder de naam "Geweld in de Jeugdzorg: één jaar na het verschijnen van het rapport". In het congres willen branches, ministeries, professionals, ervaringsdeskundigen en jongeren die recent in een instelling hebben verbleven, of er nog steeds verblijven, met elkaar in een open dialoog spreken over wat er is geleerd, hoe we blijven leren en hoe we oplossingen kunnen vinden voor pijnlijke zaken die ook nu nog plaatsvinden. In dit congres zouden alle lotgenotenorganisaties die de doelgroep vertegenwoordigen moeten worden betrokken en het congres zou jaarlijks terug moeten komen om op deze manier vooruitgang in verbeterpunten te kunnen blijven monitoren.

Herinneren

De initiatiefgroep "Nationaal Monument Geweld in de Jeugdzorg" (hierna: NMGJ) heeft een petitie naar uw kamer gestuurd over het opzetten van een fysiek monument als ontmoeting- en herkenningsplek voor de slachtoffers van geweld in de jeugdzorg. De initiatiefnemers hebben aangegeven dit monument zelf te willen realiseren. Vanuit stichting voor Ons wordt het initiatief van de NMGJ aangemoedigd en vragen wij uw kamer om niet alleen het initiatief financieel te ondersteunen maar ook een jaarlijkse tegemoetkoming te reserveren om een herdenkingsdag te kunnen organiseren waarbij alle kosten, ook de reiskosten van slachtoffers, gefinancierd kan worden.

Aanbeveling 3: Verbeteren van het hulpaanbod aan slachtoffers van geweld in de jeugdzorg

In de brief van 21 februari 2020 die de ministers naar uw Kamer stuurden wordt er ingezet op het aanwijzen van één centraal kenniscentrum voor de doelgroep om in aanmerking voor zorg te komen met 3 taken. Maar is dit daadwerkelijk te realiseren?

1. Informatie en expertise bieden aan slachtoffers;

Dit zijn slachtoffers vanuit verschillende doelgroepen met verschillende trauma's en schades dus hele verschillende individuele behoeftes hebben. Door het vroegkinderlijke trauma zijn de psychische en huidige problemen en uitdagingen vaak complex en met elkaar verweven, de protocollen en werkwijzes zijn vaak niet praktisch gericht op deze specifieke doelgroepen omdat er (nog) te weinig kennis is en men nog steeds erg terughoudend is als het gaat om (seksueel) geweld of misbruik.

2. Passende zorg voor slachtoffer: Als een slachtoffer in aanmerking voor zorg wil komen wordt er een casemanager toegewezen. Deze casemanager zoekt actief naar passende zorg -mogelijkheden, en houdt contact met zorgverzekeraar, zorgkantoor, gemeente en zorgaanbieders. Als het krijgen van de juiste zorg langer duurt, is het uitgangspunt dat er overbruggingszorg wordt geregeld.

Er wordt vanuit de ministeries verwacht dat er 150.000 slachtoffers van geweld in de jeugdzorg zijn die aanspraak kunnen doen op de erkenningmaatregelen. Als de helft van deze slachtoffers ook aanspraak doet op een casemanager dan is het doel het meldpunt en de erkenningmaatregelen na twee jaar te sluiten niet haalbaar of men moet ergens minimaal 7000, opgeleide en ervaren casemanagers verstoppt hebben. Dit is noodzakelijk bij de contacten met zorgverzekering, zorgkantoor, gemeente en zorgaanbieders.

Op dit moment is er op alle professionele hulp die enigszins gespecialiseerd is in de problematiek van mishandeling of seksueel misbruik een wachtlijst van minimaal 6 maanden. Ambulante of maatschappelijke hulpverlening is vaak niet gespecialiseerd, kampt met onderbezetting of kan pas iets betekenen als er therapie of hulpverlening is gestart voor de psychische stoornis(sen). Traumatherapie wordt pas gestart wanneer eetstoornissen of verslavingsproblematiek is behandeld terwijl behandelingen tegen eetstoornissen en verslavingsproblematiek pas gestart wordt wanneer er ook traumatherapie gestart is. Zorgverzekeraars en gemeentes willen vaak niet (alles) vergoeden en alternatieve therapieën worden helemaal niet vergoed.

3. Informatie en expertise bieden aan hulpverlening;

Niet alleen huisartsen, POH-GGZ en GGZ-behandelaars in eerste, tweede en derde lijn maar alle hulpverlening die met kinderen te maken kunnen hebben horen een verplichte studiedag en een verplichte dag van een open dialoog met ervaringsdeskundigen vanuit verschillende belangenorganisaties of persoonlijke titel jaarlijks moeten bijwonen.

Vertellen

Veel slachtoffers van het geweld in de jeugdzorg hebben behoefte hun ervaring te delen en echt gehoord te worden bijvoorbeeld in een gesprek met de instelling waar ze als kind verbleven of een gesprek met de brancheorganisatie die verantwoordelijk was over de plaatsing van het slachtoffer, hierin is nog weinig gehoor aan gegeven. Via de hulplijn "verbreek de stilte" kan een slachtoffer zijn of haar ervaring delen en eventueel op laten tekenen. De nazorg die Slachtofferhulp Nederland bieden een doorverwijzing naar hulpverlening waar een wachtlijst is terwijl na het delen slachtoffers veel last hebben van herinneringen en emoties en hebben last van nachtmerries en terugkomende depressies.

Bieden van ondersteuning aan slachtoffers door middel van lotgenotencontact

Lotgenotencontact is voor veel lotgenoten een versterking en kan helpen bij het om leren gaan met trauma. Uit veel onderzoeken blijkt dat gespreksgroepen, bijeenkomsten, activiteiten om uit sociaal isolement te komen en een diversiteit aan workshops door middel van bijvoorbeeld kunst of kleine lezingen een positieve werking hebben op een stukje zelfregie. Nadat de Commissie het eindrapport openbaarde heeft Stichting voor Ons met de beperkte financiële middelen zoveel mogelijk georganiseerd om zoveel mogelijk lotgenoten te kunnen bij staan en dit willen we graag zo spoedig mogelijk verder uitbreiden zodat we concrete trainingen en hulpverlening kunnen aanbieden. De brancheorganisaties en ministeries hebben toezeggingen gedaan “het Koershuis” financieel te ondersteunen maar “het koershuis” is nog geen rechtspersoon waardoor mogelijkheden een financiële ondersteuning aan te vragen voor initiatieven ter behoeve van slachtoffers nog steeds niet mogelijk is. Door de verstreken tijd en diverse gebeurtenissen is er bij een groep slachtoffers van geweld in de jeugdzorg veel terughoudendheid en wantrouwen naar ‘het koershuis’.

2. Voorkomen van geweld en blijvend leren

“De Commissie acht het van groot belang dat er wordt gewerkt aan het continu verbeteren van de jeugdzorg en het voorkomen van geweld.” en “In de brief van 7 november 2019 deelden wij onze conclusies dat een niet vrijblijvende manier van (boven-)regionaal samenwerken van gemeenten nodig is om de continuïteit van specifieke vormen van jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering te borgen” lijken weinig woorden van inhoud als er realistisch gekeken worden naar de aanbevelingen zoals ze naar de tweede kamer zijn gestuurd. Deze aanbevelingen zijn te vrijblijvend en afhankelijk van de brancheorganisaties en de bestuurders. Het rapport van commissie de Winter, maar ook Samson, Deetman, Dijkshuis en Koekebakker bewijst dat juist die vrijblijvende houding van de overheid in de afgelopen 75 jaar, eigenlijk al vanaf 1886, er juist voor gezorgd heeft dat er te weinig verandert is om geweld, de mishandelingen, het misbruik het gebrek aan een veilige en beschermende opvoeding binnen de jeugdzorg en pleegzorg tegen te gaan.

Het maatregelenpakket zou in deze tijd allang vanzelfsprekend moeten zijn maar is dit nog lang niet, vandaar dat uitvoering tot verandering onder dwingend toezicht van de regering uitgevoerd moeten worden. Ondersteund door onafhankelijke cliëntenraden en klachtencommissies, waar uiteraard ervaringsdeskundigen ook onderdeel van zijn en de aanbevelen naar instellingen en brancheorganisaties verplicht zijn. Verstrekking van subsidie door middel van een beloningssysteem, dus geen kwijtschelding van teveel onterecht verstrekte subsidie zoals: Pluryn; Hoenderloogroep, en een “extra” beloning voor instellingen of organisaties die aantoonbaar goede zorg en hulp verlenen aan de kinderen.

Buiten de huidige inspectie jeugdzorg die stelt, en ik citeer letterlijk, “*wij grijpen eigenlijk pas in als het te laat is*” en “*het moet structureel blijven dus wij behandelen geen individuele zaken*” is er geen organisatie die misstanden binnen de jeugdzorg behandelt. Ondanks dat minister Hugo de Jonge in samenwerking met organisaties zoals BGZJ en Nidos vanaf 2018 programma’s zijn gestart zoals “zorg voor de jeugd” of “een kansrijke start” of “geweld hoort nergens thuis” worden ook binnen deze programma’s **geen** individuele casussen behandeld. Belangenorganisaties die situaties tegenkomen waarbij er sprake is van een groot risico op een volgend familiedrama of zelfdoding bij een jongere of een onterechte uithuisplaatsing kunnen geen enkele organisatie benaderen die dit inhoudelijk zal behandelen.

Een luisterend oor en gesprek organiseren

Samen met de branches zal er twee keer per jaar een rondetafelbijeenkomst georganiseerd worden met lotgenoten-, jongeren- en ouderorganisaties om ervaringen uit te wisselen en signalen te horen over de uitvoering van de maatregelen. In deze gesprekken zouden ook de betrokken belangenorganisaties en de lotgenoten op persoonlijke titel, dus ook de organisaties en lotgenoten buiten het koershuis, betrokken moeten blijven worden.

Ook de mensen uit het veld; de behandelaar, sociaal werker, jongerenwerker, jeugdarts, kinderarts, jeugdverpleegkundige, gedragswetenschapper, jeugdbeschermer, gezinsvoogd, groepswerker, straatcoach, psychotherapeut, orthopedagoog, ontwikkelingspsycholoog, huisarts, vaktherapeut, kinder- en jeugdpsychiater zouden meer betrokken moeten worden aangezien deze hulpverleners vaak het dichtst bij de gezinnen staan. Al deze deskundigheid doet ertoe om goede hulp en een goede organisatie te realiseren.

Aanbeveling 4: Plaatsing in (gesloten) instellingen zoveel mogelijk voorkomen

Dat plaatsing in een residentiële instelling pas ingezet mag worden als lichtere vormen van hulpverlening zoals ambulante begeleiding of plaatsing in een pleeggezin, geen kansen meer bieden, bevestigd wat al decennialang plaatsvindt; onnodig en onterecht plaatsen van kinderen in de residentiële instellingen. Hierdoor een groei van gefrustreerde en verdrietige jeugdigen, een gebrek aan goede en gepaste zorg en hulpverlening waardoor geweld en misbruik in de kaart is gespeeld.

Het voorkómen van geweld tegen kinderen zou *geen* krachtig argument moeten zijn om beleid te continueren, nee het voorkómen van geweld is de verantwoordelijkheid van de overheid en de brancheorganisaties. Het doel van het programma “meer kinderen zo thuis mogelijk op laten groeien” wordt geïnterpreteerd als kleinere groepen in een meer gezinsgerichte setting in de huidige instellingen terwijl er juist meer gehandeld moet worden om kinderen zoveel mogelijk in het eigen gezin of familie op te laten groeien en de nu onterechte plaatsingen van jeugd in instellingen teruggedrongen moet worden om verder suïcide, zoals de situatie Kiemtie of Davey of Noa, te voorkómen.

Het vernieuwde beleid naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie heeft volgens de ministers steun nodig van de jeugdhulpsector terwijl er meer dwingende maatregelen genomen moeten worden. Er zal een totale verbetering moeten komen in de huidige hulpverlening en binnen justitie; geweld en misbruik is namelijk nog steeds een te groot taboe. Er zal meer voorlichting en kennisoverdracht binnen deze beroepsgroepen door middel van studiedagen en congressen georganiseerd dienen te worden waarbij ervaringsdeskundigen van verschillende leeftijden bij betrokken zijn. Een gebeurtenis horen van iemand die het heeft meegemaakt waarbij een open dialoog kan ontstaan is het meest leerzaam en zorgt voor een verbreed inzicht.

Betere ontwikkeling van lokale en regionale jeugdhulp door plannen zoals “de best passende zorg voor kwetsbare jongeren”, om overplaatsingen van kinderen te minimaliseren kunnen nog verder verbeteren als de lokale en regionale belangenorganisaties of burgerinitiatieven specifiek voor deze doelgroep of casuïstiek betrokken worden, dit zijn de mensen “uit het veld” en hebben vaak al een overzichtelijk beeld van situaties en waar welke hulp bij nodig is. Ervaringsdeskundigen uit de regio kunnen eventueel een ondersteunende rol als “maatje” of als vertrouwenspersoon bieden en ondersteuning en versterking geven aan zowel de

jeugdige maar ook naar de hulpverleners. Dit versterkt de positie van de jeugdige, het gezin, de hulpverleners maar ook de ervaringsdeskundige en kan plaatsing in instelling voorkomen.

Andere plannen vanuit de ministers is het nastreven van minder gesloten plaatsingen en het stoppen met isoleercellen en andere (tijdelijke) afzonderingen te verminderen. Het onderzoeksproject "ik laat je niet alleen" heeft onderzoek gedaan naar gedwongen afzonderingen en concludeerden dat vaak de meest kwetsbare groep; de kinderen die zichzelf beschadigen of een poging suïcide hebben gedaan, het vaakst en het langst in een isoleercel worden geplaatst. Veel kinderen hiervan zitten in een vergelijkbare situatie als waar bijvoorbeeld Kiemtie in zat; broertje/zusje woont wel bij ouder en ouder heeft ruimte voor de jeugdige uit instelling maar toch wordt jeugdige niet teruggeplaatst. In 80% van de situaties waarbij de jeugdige gedwongen wordt afgezonderd, worden geen alternatieven aangeboden. Vaak omdat het alternatief: gespecialiseerde zorg, niet mogelijk is te verlenen doordat de medewerkers niet voldoende gediplomeerd en gespecialiseerd zijn.

In hetzelfde onderzoeksproject blijkt ook de conclusie dat er een chronisch gebrek aan landelijk beleid, eenduidige definities en regelgeving betreft het vastleggen van gedwongen afzonderingen waardoor al decennia misbruik wordt gemaakt van de machtspositie van de zorgverlener. De rol van de jongere staat niet centraal terwijl het om de jongere gaat en instellingen hebben door het huidige beleid een Total control over alles wat betrekking heeft op de jongere. De jongere hoort een stem te krijgen en hun wensen kenbaar moeten maken waarbij er serieus gehandeld wordt naar de mogelijkheden. De mogelijkheid tot een second opinion van een onafhankelijke specialist(en) of de behoefte van het kind bespreken zoals bv meer behoefte aan contact met ouder(s) of terugplaatsing thuis, zeker bij ernstig gedragsproblematiek, waarbij de conclusie bindend is voor de brancheorganisatie en aangesloten zorginstelling(en) zijn hierin een must.

Het Advies- en Klachtenbureau Jeugdzorg (AKJ) wordt genoemd als de organisatie die actief monitort op het afzonderen van jongeren en andere misstanden die binnen de jeugdzorg plaatsvinden maar in de praktijk is dit niet voldoende. Individuele (complexe) casussen worden niet of te laat opgepakt, er is geen urgentiebesef, er zijn vaak teveel hulpverleners en organisaties bij betrokken en vaak wordt er gewezen naar de weg richting de rechtbank wat in veel gevallen onnodig was geweest. Kinderen zullen meer mogelijkheden moeten krijgen om hun onvrede uit te spreken aan een onpartijdig en onafhankelijk orgaan die ook direct mag handelen bij misstanden en direct contact onderhoud met alle mogelijke betrokken partijen en brancheorganisaties. Goed opgeleide jeugd inspecties vanuit gemeentes voor alle soorten (jeugd)zorg zal een zorgplicht moeten zijn en vanuit de rijksoverheid verplicht moeten worden. Een verdere aanvulling op de aanbevelingen vanuit de Commissie is dat het onderzoek inclusief de deelonderzoeken verplicht lesstof hoort te worden voor verbetering op de ontwikkeling van de medewerkers.

Aanbeveling 5: Groepsgrootte verkleinen

Uit het onderzoek van commissie de Winter blijkt dat kinderen in leefgroepen behoefte hebben aan aandacht, liefde en ruimte voor maatwerk. De grootte van de leefgroepen speelt hier een grote rol in, iets wat in de afgelopen 75 jaar meermalen in diverse (pedagogische) onderzoeken en rapporten, in opdracht van de overheid, is geconcludeerd. Wat in de jaren 60 en 70 zelfs resulteerden tot sluiting van diverse weeshuizen en internaten is opnieuw een probleem geworden. De Commissie noemt het uitvoeren van deze voorwaarde cruciaal om het geweld in jeugdzorginstellingen te doen afnemen. Er zal dus

veel meer geïnvesteerd moeten worden in initiatieven van kleinere organisaties zoals bijvoorbeeld de plannen voor jeugdopvang die stichting voor Ons wilt uitvoeren.

Aanbeveling 6: Zorg dragen voor goed geschoold personeel en pedagogische continuïteit

In alle beroepsgroepen is goed geschoold personeel én personeel met de juiste kennis belangrijk. Binnen de jeugdhulpverlening is het een must omdat er met de meest kwetsbare groep in de samenleving wordt gewerkt. Binnen alle studies die betrokken zijn in 1 van de beroepsgebieden die met een jeugdige te maken kan hebben horen een aantal onderwerpen vast studiemateriaal te zijn. Een apart studievak over de maatschappelijke ernst, de signalen van een kind en een volwassene en de lange en kortdurende mogelijke geestelijke en lichamelijke schades kunnen zijn bij alle soorten vormen van seksueel misbruik, mishandeling, verwaarlozing of verkrachting ontbreekt nog steeds. Op dit moment wordt er nauwelijks iets besproken over misbruik of mishandeling binnen bijvoorbeeld studies als spw, sph, maatschappelijk werk, verzorgende of jeugdconselor. Studenten hebben herhaaldelijk vol verbazing aangegeven dat er zo veel in een taboe blijft hangen.

Daarnaast wordt met landelijke schrapdagen in het kader van “Ontregel de zorg”, er in allerlei aanpassingen gedaan zodat zorgverleners meer tijd hebben voor hun taak terwijl dit niets verandert in de huidige problematiek. De steeds groter wordende wachtlijsten, de complexiteit door gebrek van samenwerking, het geruzie tussen gemeentes, organisaties en verzekeringsmaatschappijen over financiën verergeren. Het wantrouwen en disfunctioneren door allerlei fraudes van subsidies, onkundig personeel, misstanden binnen jeugdinstanties zoals personeel die betrokken zijn bij drugshandel, kinderporno en andere praktijken, kinderen die zelfdoding als enige uitweg zien of de gezinsdrama's, bevestigen wekelijks het groeiend wantrouwen.

Doordat al deze problematiek 75 jaar heeft voort kunnen duren is er binnen de samenleving sprake van intergenerationele overdracht van institutionele traumatisering. Dit kan men niet verminderen door een samenwerkingsplatform van enkel jeugdprofessionals op te richten. Mensen die vanuit hun jeugd de praktijkervaringen hebben opgedaan horen ook betrokken te worden voor advies, kennisoverdracht maar ook voor een meer ondersteunende rol, bijvoorbeeld als vast vertrouwenspersoon. Dit is niet alleen zeer efficiënt en effectief maar ook kostenbesparend binnen de jeugdzorg, binnen justitie en de geestelijke gezondheidszorg. De input van de samenwerkende beroepsverenigingen 'Naar een betere organisatie van Jeugdhulp & Jeugdbescherming' die in februari naar minister Sander Dekker is verstuurd zal ook hierin meegenomen moeten worden. ([bijlage 1](#))

Actieplannen zoals “De best passende zorg voor kwetsbare jongeren”, “Scheiden zonder schade”, “Geweld hoort nergens thuis” en diverse wijkteams of organisaties zoals veilig thuis werken te vaak niet samen met de belangenorganisaties die in de praktijk veel concrete en goed werkende ondersteuning en versterking vanuit kennis kunnen bieden. Daarnaast worden er vanuit deze actieplannen en dus vanuit de organisaties die hierin meewerken geen enkele individuele casus opgepakt; geen enkele situatie waarbij aantoonbaar (nog steeds!) teveel fouten worden gemaakt door diverse organisaties die onder verantwoording van de ministeries dienen te handelen. Waarbij met name jonge kinderen slachtoffer zijn van bijvoorbeeld mishandeling of ernstig seksueel misbruik wordt er vanuit deze actieplannen niet overgegaan op het echt nemen van actie; dus ingrijpen.

Ook is het van belang dat hulpverleners en therapeuten gespecialiseerd zijn in institutionele traumatisering. Allereerst vanwege het veelvoorkomende gevaar van vicarious traumatisering bij de professional, wat vervolgens ook weer zijn weerslag heeft op het slachtoffer en hertraumatiserend kan en regelmatig zal zijn. Dit komt zeer veel voor en is een reden waardoor slachtoffers soms 50 jaar van hulpverlener naar hulpverlener moeten gaan omdat de betrokken professionals het trauma niet aan kan en zich handelingsverlegen verklaard of zelfs het slachtoffer niet geloofd. Institutionele traumatisering is een extra laag op de trauma's onder andere omdat de beroepsgroep die moet of kan helpen tot de oorspronkelijke 'dadergroep' behoort van het slachtoffer. Met de huidige trend van uitbreiding van de keten is dit op dit moment zwaarder dan ooit vooral bij slachtoffers die nu zelf kinderen hebben. Kennis, expertise en flexibel om kunnen en mogen gaan met beleid en procedures alsmede de tijd en mogelijkheid om een vertrouwensband op te kunnen bouwen zijn essentieel voor zowel slachtoffer als professional. Daarnaast zullen betrokken professionals geschoold moeten worden in psycho-hygiëne en gespecialiseerde supervisie moeten ontvangen waarbij ook zij zich onder deskundige begeleiding echt mogen uiten over hun eigen (werk)processen.

Aanbeveling 7: meer samenwerken met ouders en familie.

In het actieplan “De best passende zorg voor kwetsbare jongeren” is gezinsgericht werken, betrekken en behandelen van ouders een van de veranderopgaven. Hiermee wordt voornamelijk ingezet op de betrokkenheid van het kind, de jongere en ouders en zoveel mogelijk hulp in eigen huis om uithuisplaatsingen te verminderen. De plannen om meer gezinsgericht hulp aan te bieden is niet nieuw, in de jaren 80 bleek er ook meer vraag naar gespecialiseerde zorg te zijn waardoor opvang voor verslaafde moeders, therapeutische gastgezinnen en “gespecialiseerde” pleeggezinnen steeds meer bestaansmogelijkheid kreeg maar waar de problematiek niet door is vermindert.

Om samenwerking met ouders en familie te verbeteren begin bij de basis:

- Het écht naleven en uitvoeren van waarheidsvinding waarbij beide ouders een gelijkwaardige stem krijgen
- Bij gezinsproblematiek de volledige problematiek oppakken vanuit een onafhankelijk vertrouwenspersoon die in belang van het gezin alles aanstuurt.
- Familieleden in het begin betrekken bij de problematiek / hulpvragen om de ondersteuning te versterken en een vangnet te creëren.
- Het constante gebruik van rechters zonder pedagogische kennis voorkomen zodat er geen verkeerde beslissingen gemaakt kunnen worden ten koste van het gezin.
- De traumatische uithuisplaatsingen met meerdere agenten / onaangekondigd tijdens schooltijd niet uitvoeren omdat dit heel veel schade aanricht aan complete gezinnen.
- Een kind met OTS de stem geven die het verdient en bij uithuisplaatsing de keuze geven bij welke ouder of familielid het kind wilt wonen.
- Het diagnosticeren van kinderen terugdringen. Nederland is koploper van de Europese Unie in het stellen van diagnoses bij kinderen. Diagnoses worden gestart in het onderwijs en jeugdzorgsysteem en worden nu met regelmaat misbruikt om indicaties te ontvangen voor langdurige zorg terwijl deze zorg soms onnodig is. Diagnosticeren is nu een verdienmodel ([bijlage voorbeeld verdienmodel](#)) .
- De klachtenprocedures van alle betrokken zorgverleners verbeteren en controleren op integer, onafhankelijk en belangeloos handelen.
- Voorkomen dat voogden zich een machtspositie toe eigenen waardoor ouders en kinderen onderdrukt, gechanteerd en bedreigd worden ([bijlage brief advocaat](#))

Aanbeveling 8: Verbeteren van ondersteuning voor pleegouders

Volgens de ministers moeten er pleegzorgbegeleiders ingezet worden om pleegouders te ondersteunen. Een extra partij, een extra hulpverlener die gemoeid zal zijn bij de hulpverlening aan een gezin, met name kinderen, hoe complexer wil je het nog hebben? Dat pleegouders ondersteuning nodig hebben omdat het vaak om kwetsbare jongeren gaat; kinderen met vaak een rugzakje van trauma's, zou al genoeg urgentie op moeten roepen om pleegouders eerst goed te informeren, te trainen in vaardigheden, zoals omgaan met pts. Maar ook constant te blijven informeren door middel van gratis bijeenkomsten met lezingen om op die manier de ontwikkelingen binnen jeugdhulpverlening blijvend te verbeteren.

Het werven van pleegouders door middel van een nieuwe campagne "openjwereld.nu" lijkt op een soort advertentie waarbij kinderen als een soort markthandel worden aangeboden. Matching en screening van aspirant pleegouders door middel van een versnelde procedure Verklaring van Geen Bezwaar is niet voldoende om kwetsbare jongeren die uit huis worden geplaatst te beschermen. Er zal veel meer controle steekproefsgewijs en zonder vooraankondiging uitgevoerd moeten worden op:

- Eventuele veranderingen in gedragingen
- het verblijf inclusief slaapkamer van het kind
- de gezinssamenstelling en verhoudingen
- de declaraties en onkostenvergoedingen
- daadwerkelijk gestarte hulpverlening / therapie

Om perverse economische perikels te verminderen zal het beloningsbeleid binnen de pleegzorg en zeer zeker bij gezinshuizen aangepast moeten worden. Zo zijn er vaste pleegzorgvergoedingen en tarieven voor gezinshuizen op basis van leeftijd en eventuele zorgindicaties die elke maand worden uitgekeerd. Ook zijn er verschillende mogelijkheden declaraties in te dienen voor bijvoorbeeld een fiets, een computer, witgoed, een verbouwing of zelfs uitbreiding van het huis of erger de hypotheek die gesloten kan worden door de pleegzorginkomsten, etc. Op deze declaraties wordt bijna niet gecontroleerd en wordt vaak misbruik gemaakt, zeker als er binnen het pleeggezin of gezinshuis ook biologische kinderen wonen. De verhoogde vergoedingen bij zorgindicaties zorgt ervoor dat kinderen soms worden over-gediagnosticeerd wat voor een verhoogde hulpvraag dus langere wachtlijsten zorgt en die vaak een blijvend effect hebben op de ontwikkeling van het kind wat weer nadelige effecten heeft in het volwassen leven.

Aanbeveling 9: Beter uitoefening van de rol van gezinsvoogd

In de brief van de ministers wordt er gesteld dat "gezinsvoogden hun wettelijke taak beter moeten kunnen vervullen om de veiligheid en ontwikkeling van het uit huis geplaatste kind waarborgen." Ondanks dat er samen met Jeugdzorg Nederland bezien wordt welke aanpassingen de voogdijmethodiek behoeft ontbreekt ook hierin het gebruik van "ervaringsdeskundigen" Daarom wil ik in deze brief nadrukkelijk refereren naar de inhoudelijke reactie van de advocate Mr. dr. Henriette W.R. Nakad-Weststrate, ([zie bijlage](#)) op het wetsvoorstel van minister Sander Dekker. In deze brief beschrijft Mr. dr. Nakad-Weststrate heel concreet de huidige problematiek binnen jeugdzorg en dat er nog steeds teveel verkeerd blijft gaan als er niet per direct anders wordt gewerkt.

Aanbeveling 10: Bij voogdij betere invulling van de uithuisplaatsing

Bij vragen of klachten over de invulling van uithuisplaatsing bij voogdij is het voor het kind of de vertegenwoordiger van het kind niet mogelijk zich te richten tot de kinderrechter. De rechtspositie van een voogdijkind is hierdoor nog steeds zwak. Ondanks diverse wetswijzigingen wordt dit nog steeds, te vaak, niet nageleefd en de klachtenprocedures zijn vaak te complex omdat er teveel organisaties en hulpverleners betrokken zijn bij het gezin en er altijd een eenzijdige kant wordt gekozen dus ook gevolgd.

Om de positie van kinderen te verbeteren zal de klachtenprocedures en klachtencommissies anders ingevuld moeten worden om onafhankelijkheid te kunnen waarborgen. Daarnaast zal er een speciaal klachtencommissie ingericht moeten worden die specifiek gericht is op het kind. De leden van deze klachtencommissie zouden vanuit verschillende invalshoeken, dus vanuit verschillende beroepsgroepen en organisaties afkomstig moeten zijn, getraind in de complexiteit en direct moeten kunnen handelen en ingrijpen wanneer er verkeerd is gehandeld ten koste van het kind. Deze speciale klachtencommissie zou een landelijke maar ook regionaal netwerk moeten hebben waar voornamelijk kinderen die een vorm van jeugdhulpverlening ontvangen op een makkelijke manier contact mee kunnen zoeken en waar het kind in een vertrouwelijke omgeving een klacht kan indienen.

Het betrekken van de belangenorganisaties onder de commissie zoals stichting voor Ons maar ook de organisaties zoals ambassadeurs cliëntperspectief, ExpEx19 en B.A.C.A. zou hierin een toegevoegde waarde kunnen vervullen. Ook wil ik voor deze aanbeveling nogmaals refereren naar de brief van de advocate Mr. dr. Henriette W.R. Nakad-Weststrate, ([zie bijlage](#)), zoals genoemd in aanbeveling 9 en de punten welke benoemd zijn in aanbeveling 7.

Aanbeveling 12: In de jeugdzorg geweld bespreken met kinderen

Onderwerpen zoals geweld of seksueel misbruik worden zelden bespreekbaar gemaakt binnen de reguliere jeugdzorg, pleegzorg en jeugd ggz. Vaak hebben kinderen al ervaringen met een vorm van mishandeling of misbruik maar praten ze er niet (meer) over omdat ze bang zijn gemaakt, worden gechanteerd of bedreigd, nooit zijn geloofd of niet weten dat het niet normaal is wat ze meemaken omdat ze niet anders kennen. Doordat de rechtspositie van kinderen zo zwak is, er eigenlijk geen gangbare klachtenprocedure bestaat en vaak een goede vertrouwensband met een hulpverlener ontbreekt blijft er een machtverhouding bestaan. Deze verkeerde machtverhouding wordt nog meer versterkt door een traumatische uithuisplaatsing en het feit het kind, zodra uit huis geplaatst, vaak het gevoel heeft gevangen te zitten in een (bijna) uitzichtloze situatie.

Meer aandacht voor de behoeftes en ervaringen van het kind is noodzakelijk en kan ingericht en bewaakt worden door een vast vertrouwenspersoon. Omdat meestal door alle gebeurtenissen, waaronder de uithuisplaatsing, er bij het kind al veel wantrouwen is ontstaan is het raadzaam bij het begin een vertrouwenspersoon in te zetten. Een vertrouwenspersoon die, bij voorkeur, door het kind is gekozen en die als vast aanspreekpunt fungeert zoals beschreven in het boek uit 1970 van G.P. Hoefnagels, D.Q.R. Mulock Houwer en A. Peper; Een nieuw plan voor de kinderbescherming.

De vertrouwenspersoon kan de jongeren vervolgens ook helpen eventuele misstanden bespreekbaar te maken en ondersteunen bij het indienen van een klacht bij de speciale klachtencommissie. Zo ontstaat een cultuur waarin het bespreekbaar maken van mogelijk

geweld of andere misstanden zoals seksueel misbruik een vaste(re) plek krijgt en er ook direct ingegrepen kan worden om de veiligheid te kunnen blijven waarborgen van het kind.

Ondanks dat Jeugdzorg Nederland een concept ontwikkeld om binnen jeugdzorgorganisaties met cliënten, ervaringsdeskundigen, professionals en bestuurders blijvend in gesprek te gaan over geweld in de jeugdzorg zal er veel meer georganiseerd moeten worden om taboes te doorbreken. Interne dialogen bij organisaties en een jaarlijks dialoog tussen organisaties zullen niet voldoende zijn om geweld bij kinderen bespreekbaar te maken. Jaarlijkse voorlichting aan kinderen over alle soorten geweld en het verschil tussen aandacht uit liefde of uit lust zie ik nergens terugkomen. Ook wat je zelf als kind kan doen, zoals bijvoorbeeld een klacht indienen maar ook weerbaarheidstrainingen aan kinderen zou een vast onderdeel moeten zijn binnen het zorgaanbod aan kinderen.

Aanbeveling 13: Prevalentiestudie uitvoeren naar geweld in de huidige jeugdzorg Onderzoek veiligheidsbeleving

Opnieuw een onderzoek om tot inzicht te komen hoe kinderen en jongeren in de jeugdzorg veiligheid en zorg ervaren terwijl er in de afgelopen 10 jaar al drie grote onderzoekscommissies onderzoek hebben gedaan naar de misstanden binnen jeugd en pleegzorg en daarbij aanbevelingen voorlegden om dit te veranderen en zo de positie van het kind binnen jeugd of pleegzorg te verbeteren. In de afgelopen 75 jaar zijn er zoveel zwartboeken, proefschriften, boeken, scripties en landelijke onderzoeken uitgevoerd waarbij de huidige problematiek herhaaldelijk benoemd werd en er diverse oplossingen werden aangedragen maar die niemand als urgent of noodzaak heeft opgepakt, het is enkel bij onderzoeken gebleven lijkt het en het wordt tijd dat er overgegaan wordt op daden in plaats van alleen maar woorden.

Een kleine greep van onderzoekers en professors van de afgelopen 125 jaar die misstanden betreft jeugdzorg en jeugddopvang omschreven en daarbij ook concrete oplossingen naar verbeteringen benoemden en in enkele gevallen succesvol uitvoerden: Frans Beudeker, M.W. Scheltema, Daan Mulock Houwer, Jaap Koekebakker, C. Vink, B. Wijnen, G.P. Hoefnagels, Bram Peper, Jan Willems, Herman Baartman, Nel Draijer en Wim Slot.

Aanbeveling 2: Archief Commissie

Veel slachtoffers willen dat de verhalen blijvend gehoord en verteld worden en niet in de vergetelheid raken en op een aantal punten wordt hier vanuit de ministers meegedacht door het verwezenlijken van een website, documentaire en een monument. Het archief vanuit commissie de Winter welke is ondergebracht bij het Ministerie van Justitie en Veiligheid zijn de persoonsdossiers van de melders die in 2019 hebben aangegeven dat hun gegevens bewaard mochten blijven. Alle slachtoffers die melding hebben gedaan bij de Commissie en geen email met de vraag hebben ontvangen en ook slachtoffers die om een andere reden geen antwoord hebben gegeven op deze email zijn hierna uit het archief verwijderd. Het resultaat; de verdere correspondentie vanuit de commissie en later via het projectteam, hebben deze groep mensen niet bereikt. Deze melders hebben geen uitnodiging ontvangen van bijeenkomsten, nieuwsbrieven of het invullen van de enquête over de erkenningmaatregelen. Voor deze mensen wordt het dus moeilijker om een aanvraag in te dienen voor de financiële tegemoetkoming en zal het niet altijd duidelijk zijn of deze mensen tijdig op de hoogte zijn van de maatregelen waar zij recht op hebben.

Bewaartermijn jeugd dossiers

De onderdelen van het archief, die voor blijvende bewaring in aanmerking komen; de meldingen van slachtoffers bij de Commissie en de door de Commissie ontvangen of opgemaakte documenten, zouden aangevuld moeten worden met de persoonlijke jeugddossiers die de brancheorganisaties en jeugdinstanties nog in hun archieven hebben. Hierdoor wordt het voor slachtoffers en eventuele nabestaanden makkelijker om duidelijkheid en antwoorden op vragen te krijgen. Ook zou het archief digitaal bereikbaar moeten zijn zodat alle lotgenoten die door een geestelijke, lichamelijke, visuele of financiële handicap moeilijker kunnen reizen, toegankelijk is. Het bewaartermijn zal verhoogd moeten worden naar minimaal 100 jaar aangezien ook nabestaanden vaak met vragen achterblijven.

Ook de Commissie beveelt aan de Archiefwet zodanig te wijzigen dat persoonsdossiers (in de jeugdzorg) minstens 100 jaar bewaard blijven. De commissie merkten op dat dossiers vaak – ondanks de wetgeving – vernietigd zijn. Om die reden zal er een scherpere landelijke en wettelijke regelgeving moeten komen waarbij er een vastgestelde boete betaald moet worden aan de gedupeerde(n) wanneer een kinddossier niet compleet of niet aanwezig is binnen het vastgestelde bewaartermijn. Om bewaartermijnen en bewaarregime cliëntdossiers in de jeugdzorg in te stellen kan er een voorbeeld genomen worden aan academische ziekenhuizen die al een bewaartermijn van 100 jaar hanteren.

Aanbeveling 11: Een proactief, sterker en onafhankelijk toezicht organiseren

De Commissie beveelt een proactief, sterker en onafhankelijk toezicht aan met meer bezoeken aan instanties en gezinshuizen waarbij er met pupillen zelf wordt gesproken. Een noodzakelijke toevoeging hierin is dat bezoeken en gesprekken met pupillen niet aangestuurd moeten worden door de instanties of gezinshuizen die worden bezocht. Onaangekondigd, steekproefsgewijs bezoeken en controleren en totaal eigenregie behouden welke jongere of kind er gesproken wordt en welke vragen er gesteld worden maar ook een goed contact met de vertrouwenspersoon, zoals omschreven in aanbeveling 12, maakt de kans groter signalen sneller te waarnemen van geweld.

De ontwikkelingen die de inspectie gezondheidszorg en Jeugd (IGJ), de Inspectie justitie en veiligheid (IJenV), het Advies en Klachtenbureau Jeugdzorg (AKJ) en de Raad voor Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming (RSJ) hebben ingezet zullen de huidige problematiek absoluut niet veranderen, laat staan verbeteren. Wederom zijn er verschillende organisaties die mogelijk betrokken kunnen of moeten zijn bij de toezicht waardoor het verschuiven van verantwoordelijkheden vergemakkelijkt wordt. Het toezicht van deze inspecties is gericht op kwaliteit van taakuitvoering en het versterken van lerend vermogen van de organisaties waar zij toezicht op houden. Bij het melden van misstanden binnen de brancheorganisaties wordt er daarom altijd gereageerd met; 'wij grijpen pas in als het te laat is, u moet zich richten op Veilig Thuis, het AMK of een dergelijke organisatie' terwijl deze organisaties vaak al betrokken zijn in de casus en juist niet overgaan tot het uitvoeren van hun basistaak; het beschermen van het kind. Ook wordt veel verantwoordelijkheid neergelegd bij gemeentes terwijl deze vaak, nog steeds, niet goed ingericht zijn betreft jeugdhulp en vaak geen of te weinig goed opgeleide inspecteurs hebben die deze taken kunnen uitvoeren, hier refereer ik ook naar aanbeveling 7.

Door het werken met veel verschillende zorgverleners en hulpverleningorganisaties; die vaak een heel erg hoog uurtarief hanteren, ontstaat er al snel een tekort in financiën maar ook onduidelijkheid over waar eventueel klachten ingediend kunnen worden omdat inspecties niet reageren en/of niet handelen. De omvang van het aantal aanbieders waar jongeren verblijven inclusief pleeggezinnen, gezinshuizen en zorgboerderijen is zo groot dat niet al deze zorgaanbieders gecontroleerd kunnen worden. Omdat bezoeken en met name gesprekken met de kinderen zelf heel belangrijk is om signalen van geweld of misbruik of andere misstanden op te kunnen pakken zal er meer samenwerking met ouders, familie, een vertrouwenspersoon maar ook met de zorgaanbieders zoals huisarts, met (lokale) belangenorganisaties, ervaringsdeskundigen, stichtingen en clubhuizen opgestart moeten worden. Al deze betrokkenen kunnen hier een zeer grote bijdrage in zijn omdat jongeren vaak al heel terughoudend en wantrouwend zijn naar de brancheorganisaties. Van groot belang is om daarnaast een constructie van verschillende belangenorganisaties op te stellen waarbij er steekproefsgewijs en onaangekondigd gecontroleerd kan worden en onafhankelijk en belangeloos individuele casussen behandeld kunnen worden en in samenwerking met de inspecties er direct gehandeld / ingegrepen moet worden als er sprake is van misstanden.

In de kamerbrief van 21 februari wordt er aangegeven dat de inspectie samenwerken in de Commissie Meldingen Jeugd (CMJ) en wordt er gesteld dat jeugdhulpaanbieders verplicht melding van geweldsincidenten en calamiteiten moeten doen terwijl door de nieuwe wet privacy en de dreiging je SKJ-registratie als hulpverlener te verliezen het melden van misstanden in de huidige regel en wetgeving afgestraft wordt. Hierdoor blijft er een angst- en heers-cultuur waarbij geweld, verwaarlozing en/of seksueel misbruik naar kinderen niet voorkomen kan worden.

De inspectie Gezin en Jeugd creëren via social media mogelijkheden om in gesprek met jongeren te komen. Gesloten settings of andere opvangplekken voor jongeren bieden de jongere niet altijd een veilige omgeving dus ook geen omgeving waar door middel van social media ongenoegen of misstanden uitgesproken kunnen worden. Daarnaast is social media ook geen plek waar iemand een klacht kan indienen. Een constructie als een soort toegankelijke E-court zou als mogelijke optie kunnen zijn.

De IGJ, IJenV, AKJ, RSJ en de Kinderombudsman voeren gezamenlijk overleg om de aanbevelingen van de Commissie te integreren maar zullen ook meer moeten gaan samenwerken en moeten overleggen met de verschillende betrokken familie of gezinsleden en de (belangen)organisaties voor het belang van het kind.

3. Vervolg

Monitoring en rapportage

Op veel aanbevelingen uit eerdere onderzoeken over seksueel misbruik en mishandeling is er geen duidelijk beeld of deze aanbevelingen daadwerkelijk zijn uitgevoerd en wat het effect hiervan is. Hierdoor verliest men het zicht op de aard, de omvang en ontwikkeling van het misbruik en de mishandelingen binnen jeugdzorg en pleegzorg. De ministers kiezen om zich aan te sluiten bij het onderzoek dat door de Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld zal worden uitgevoerd naar de maatregelen ter opvolging van de aanbevelingen van de Commissie Deetman, Commissie Samson en Commissie De Vries.

De verkennende werkgroep extern seksueel misbruik en mishandeling geeft in 1 van de aanbevelingen aan periodiek herhaald kwantitatief onderzoek te laten verrichten om de ontwikkelingen blijvend te rapporteren aan de kamer. Als de voorgaande onderzoeken en commissies vanaf 1945 onderzocht zouden worden dan zie je dat er decennia een vicieuze cirkel van dezelfde problematiek heeft plaatsgevonden. In opdracht van de overheid werd onderzoek gestart betreft misstanden van misbruik of mishandeling, aanbevelingen werden genoteerd, er werden wat aanpassingen gedaan die in de praktijk niet werden uitgevoerd want er werd niet of nauwelijks gecontroleerd en er werd extra geld gegeven om de problemen op te lossen. Hierdoor is in 75 jaar een reputatie ontstaan dat er een paradijs voor kindermisbruikers en mishandelaars is gecreëerd binnen de huidige jeugdorganisaties en verblijven voor jongeren. Het resultaat van met name de onderzoeken commissie de Winter en Commissie Samson bevestigen dit.

In de zomer van 2020 start onderzoek naar de effecten van de aanbevelingen van de commissies die onderzoek deden naar seksueel geweld (Samson, Deetman, De Vries en De Winter) naar aanleiding van de motie van Van Nispen d.d. 13 juni 2018. Onderzoek betreft het naleven van de eerder genoemde aanbevelingen vanuit de commissies Samson, Deetman en de Vries juichen wij toe, al is er al onafhankelijke onderzoek uitgevoerd zie rapport Cebeon of de rapportages vanuit commissie Rouvoet onder domein Samson. Onderzoek uitvoeren betreft het naleven van de aanbevelingen vanuit commissie de Winter lijkt ons veel te vroeg. De besprekingen betreft de maatregelen vanuit deze commissie worden nog gevoerd met verschillende branche- en belangenorganisaties en zijn dus nog steeds niet definitief. Het onderzoek wordt uitgevoerd door de Nationaal rapporteur en zal naar verwachting eind 2020 zijn afgerond. Om blijvend te monitoren zou het advies zijn een periodiek onderzoek door de nationaal rapporteur uit te laten voeren als extra controleslag.

De ministers gaven aan in goede samenwerking met lotgenotenorganisaties en brancheorganisaties zich volop in te willen zetten om erkenning te bieden aan slachtoffers, om geweld zo veel als mogelijk te voorkomen en te leren voor de toekomst. Minister Sander Dekker en minister Hugo de Jonge refereren naar hun kamerbrief van 21 februari. Echter zijn wij lotgenoten; de melders die slachtoffer zijn geweest van verwaarlozing, mishandeling seksueel misbruik, dwangarbeid, experimenten en/of verkrachting niet tevreden met de aanbevelingen maar ook niet met de erkenningmaatregelen die tot nu toe kenbaar zijn gemaakt. Wij vragen u om de inhoud van deze brief serieus in acht te nemen en al de kinderen van toen, ook voor 1945 een stukje waardigheid en erkenning terug te geven die ons is ontnomen. Omdat we als kind nergens anders heen konden dan de plek of plekken waar we al die vreselijke gebeurtenissen hebben moeten doorstaan vragen we u nu om ons niet nog een keer aan de kant te zetten.

In afwachting op uw reactie,

Dominique Meijer

In samenspraak met de slachtoffers van geweld in de jeugdzorg en het bestuur van stichting voor Ons